

MATKOVICH ILONA

Drum bun!

Közepénél járt a délután. A falu főutcájára nyíló tágas, székykapus udvarház zizegett a sok látogatótól. Volt, aki csak nézelődött az udvarra kirendezett cserépvázák, tálak, korsók között, de a legtöbben betértek a fából ácsolt, széles pavilonüzletbe, és legalább egy bögrére vagy gyertyatartóra megalkudtak a sudár termető, ősz hajú Vitézinével, aki egész nap meg nem állt az üzlet és a szemközti, hosszú, sötét nyári konyha között. A konyha előtti szűk átjáróból nyílt a cserépegető műhely. Mögötte, a hátsó utca felé néző új, emeletes panzió tele vendéggel, a betonos udvar magyar autóval.

Kint a hátsó utcán hárman néztek maguk elé a sárba. A lovak között Kicsiberci koravén feje. A két barna ló, nagy, széles tomporú állat, nyugodtan állt, csak az oldalát remegtette, hogy elhessentse magáról a legyeket. Kicsiberci nem simogatta, nem becézte őket, a szekér rúdját fogva várta az apját, aki már vagy egy órája bement Vitéziék udvarába kuncsaftokat toborozni a szekezéshez. A két lány járt a fejében, vagyis a barna hajú, az, amelyik olyan sűrűn rezegetti hosszú szempilláját beszéd közben. Elhívta ma estére a diszkóba, de a lány csak nevetett rajta. Kedves lány, csak mindenben nevet, azt mondja, olyan vidám, ahogy itt az emberek beszélnek, Magyarországon sokan meg sem értenék ezt az éneklő nyelvet. Az invitálást a diszkóba nem fogadta el, mert holnap korán reggel hazautazik, már visszajött érte az apja a vadászból. Vitézinének távoli rokona. Elfelejtí őket, ahogy átlép a határon. Úgy, ahogy Kicsiberciéket az apja, amikor Magyarországon dolgozik. Ő se telefonál haza, egyszer csak megjelenik, mint Mária a szomszéd faluban, mindig a negyvenedik nap.

A Vitéziéknél vendégeskedő lányok szépek voltak, és Kicsiberci pénzről alkotott fogalmai szerint gazdagok. Tízezer forint költőpénzt hoztak egy hétre, párosával vették a jégkrémet és a kürtöskalácsot, és mindent, amihez csak kedvük volt. Vitézinének kevés ideje maradt a lányokra, de azok nem is igényelték különösebben a törődést, elüldögéltek a nyári konyhában a kisegítő lány mellett, szívesen beálltak a boltban a pult mögé, vagy felkapaszkodtak a szekérre Kicsiberci mellé, és a szekérből oldalt kilógatott lábbal zötyögtek vele végig a falun, fényképeztek és nevettek. Mindenben nevettek.

Vitéziné ma is hajnali négykor kelt, felöltözött, felűzte fenékgig érő ősz haját, azután lement a konyhába, és bekeverte a fasírtot, hogy délre, mire a kisegítője nekikezd a sütésnek, a húst jól járja át a fűszerek íze. Szá-

rított mezei zsálya és menta keverékéből teát főzött, felforralt a tejet, amit tegnap a férje behozott a tanyáról, szalámit, juhtúrót, szalonnát, hagymát, csipkebogyólekvárt, ahogy errefelé mondják, seggvakarót rakott ki a hosszú, egész nap megterített asztalra, aztán reggeli közben határozott szóval eligazította a családot és az alkalmazottakat. A hűvös, de szikrázóan napos júliusi reggelen a két festő asszony apró székeivel a panzió sarkába húzódott, hogy pingálás közben sütkérezhessen, és bámulhassa a jövés-menést, a korongozó viszont a sötét átjáróból nyíló műhelybe kényszerült a korongja elé. Beindult a nagyüzem.

Fogatos Berci reggel a hintóval vitte ki az első csoportot a tanyára Vitéziné férjével és húszéves fiával. Mint rendesen, most is végighajtott a főutcán, aztán rá a hegyre felvezető poros útra, amely átszelte a falu fölött sötétlő fenyvest, be a szurdok mögött szélesen elterülő Vitézi tanyára. Ott a halastóban a vendégek pisztrángot fogtak, parázson megsütötték, hozzá bort hozattak a pincéből. A gazdának minden megkezdett óráért kétezer forintot fizettek, és kétezeret a fuvarért Fogatos Bercinek. Délben a rövidebb, de göröngyösebb úton indultak vissza. A hintón a felnőttek daloltak, a gyerekek sivalkodtak, ha áthajtottak egy-egy magasabb földbuckán.

Még a falun kívül szakadt rájuk az eső, mintha özönvíz öntötte volna el a környéket. Fogatos Berci nem vette észre idejében a felázott patakmedret, hiába csapta meg a lovakat, nem bírták kihúzni a hintót, az utasoknak kellett segíteni, kiemelni a beragadt hátsó kerekeket. A tengely úgy meghajlott a feszítéstől, hogy Fogatos Berci kénytelen volt elengedni az üzletet, leszállítani az utasokat, és hagyni, hogy bőrig ázva gyalogoljanak vissza a sárban a hintó mögött Vitéziék panziójáig.

Marta a méreg a hintó miatt, hogy pont most kellett ennek megtörténni, amikor hál' istennek végre beindult a vállalkozás, két hete minden napja be volt táblázva. Tizenöt éve nem töltött ennyi időt itthon egyhuzamban, most úgy tervezte, marad a nyár végéig, ráér visszamenni ősszel Magyarországra. Favágót mindig keresnek, hívták is, hogy maradjon végleg, jól cseng már a neve Gyöngyös környékén. Az élete nagyobbik felét ott éli, mégsem szokhatja meg azt a kötöttséget, sietséget, a sok kétséget és az állandó, kényszerű bujkálást a hatóság elől. Itt, a falujában nyugszik csak meg, hogy költözhetne el innen!

Hazament, kikötötte a lovakat a hintó elől, a felesége megint a kezét tördelte, amikor meghallotta, mi történt, de ő félreseperte, azt se bánta, hogy a lányok is látták – éppen túróért voltak náluk, mert Berciék teheneiket tartottak –, most nem volt türelme az asszony siránkozásához. Le kellett cserélni a hintót szekérre. Hamar

rendbe szedték az udvar sarkában nyugvó, régen használt szekeret az apósával, megrakták szénával, pokróccal leterítették, hátulra erős deszkát fektettek, hogy oda is ülhessenek a kuncsaftok, azután visszahajtott Vitéziék panziója elé. – Középen a szénán jólesik a fekvés, úgy alusznak majd ott, mint a gyerekek – ajánlotta az új szolgáltatást a vendégeknek. Aztán, hogy nem volt jelentkező, Kicsibercit a szekér rúdjaéhoz állította a lovak közé, hogy vigyázzon rájuk, mert a múltkor a belső ló addig lökdöste a másikat, amelyik az árokból legelte a füvet, amíg belökte az árokba. Amikor Fogatos Berci kiszaladt az udvarházból a robajra, a két lovat egymáson fekve, a szekér elejét rájuk csúsztatva találta, majdnem megbolondult, vajon nem tört-e el a lábuk, mert akkor befuccsolt volna az üzlet egész nyárra. És most megint baj történt a hintóval.

Bement az udvarházba kuncsaftot fogni. Vitéziné megkínálta pálinkával, de hamar magára hagyta. Üldögélt cigarettázva a kerti garnitúrán, itta Vitéziné pálinkáját, és szagolta a konyha felől szállongó fánk illatát. A pálinka kivette belőle az idegességet. Bámulta az udvar közepén báméskodó tömeget. Vitéziné lánya a nyárra hazajött az egyetemről, két nyelven kínálta a portékát. Fogatos Bercinek eszébe jutott, hogy nekik otthon alig van cserepük, az ő felesége inkább Tupper edényt hozott vele mindig Magyarországról, közben örült Vitéziék jó sorának, és vele a maga emelkedő csillagának.

A lányok beforgatták cukorba az összes aranybarna fánkot, amit Vitéziné eladás közben, a konyhából ki-be-szaladgálva kisütött, és kezükben egy-egy karikával hátramentek a szobájukba. Már korábban észrevették a konyha ablakából Fogatos Bercit a kerti garnitúrán a pálinkásüveggel. Ráérősen átsétáltak az udvaron, kinéztek a hátsó kapun, ott látták a lovak között Kicsibercit. Visszamentek, odaültek hozzá, bántotta őket a nemtörődőmsége, mégsem mertek szólni a fiú érdekében. Mentek az ősz hajú Vitézinéhez. – A Fogatos Berci kiissza a pálinkásüveget, és csak szívja itt jókedvűen a cigarettát, a gyereke meg egy órája ott áll a lovak között a hátsó kapunál – panaszták. Meglepődtek, hogy a máskor oly szívélyes Vitéziné, aki mindenben a kedvüket kereste, együttérzés helyett egy legyintéssel elintézte a dolgot: „megszokta”, ennyit mondott, és terelte tovább a boltba a vevőket, akik éppen akkor szálltak ki az udvarház előtt parkoló buszból.

A két lány némi csalódottsággal nézett Vitéziné után. Úgy gondolták, bemennek a konyhába, szednek fánkot a tele tálból, korsóban vizet visznek hozzá – jó savanyú víz folyt itt a csapból –, és kimennek Kicsibercihez a hátsó kapu elé. A fiú elfogadta a fánkot és a vizet, de meg se köszönte, csendben maradt, nem

akaródzott neki beszélni. A rezgő szempillájú unta el először a hallgatást. – Na, hogy volt az, amikor egyszer jártál Magyarországon, és a Lánchíd tövében pelenkázta be a húgodat az anyukád? – törte meg a beállt csendet. – Tudod, amikor még Daciátok volt, nem Opeletek, és Budapesten... – kezdte a Kicsiberci anyjától délben hallott történetet évődve. A fiú engedelmesen folytatta. – Budapesten mentünk a Lánchídig, ott jó fű volt, csak sok az autó. Megálltunk. Elfáradtunk, leültünk. – A lányok élvezettel hallgatták dallamos beszédét. – Elfáradtunk, leültünk – énekelték utána, és dőltek a nevetéstől. Kicsiberci nem törődött velük. – Odajött egy ember, a vezető, mondta neki édesapám, verénk sátrat. Nevetett, hogy ez itt a Lánchíd, itt senki sem verhet sátrat, de szerencsénkre péntek volt, a munkások hazautaztak, mi meg aludhattunk a közelben felállított lakókocsijukban. Édesanyám igen örült a szállásnak, és mindjárt megpelenkázta a húgomat. – Megpelenkázta – tört ki a lányokból újra a nevetés. Kicsiberci értetlenül nézte őket. – Az édesapám erős, a vezető hívta dolgozni Budapestre az építőiparba, de akkor még koporsót gyártottunk, mi is díszítettük a nővéremmel, egy szerb vitte minden héten, de vége lett a háborúnak, és befuccsolt az üzlet, nem kellett már anynyi koporsó, akkor ment el édesapám Magyarországra, erdőtulajdonosoknak csinál tarvágást – hadarta el egy szuszra, mint akibe évek óta benne maradt a szó, és attól fél, most sem ér a mondandója végére. Koravén arca egészen felderült a sok beszédétől. A lányok csak nézték. Most nem nevettek. – Románul tudsz? – kérdezte a hosszú, rezgő szempillás kis idő múlva, szinte haragosan, amiért elrontotta a szórakozásukat a koporsókkal. – Az iskolában tanulunk – válaszolta készségesen Kicsiberci. – Akkor mondd valamit románul, valami mulatságosat – rendelkezett a lány. Kicsiberci erősen elgondolkodott. Nem jutott eszébe semmi románul. Azt mesélte volna el szívesen, hogyan hajtja ő már évek óta a hintót, amikor az édesapja Magyarországon dolgozik, és hogy idén is egyedül hánnya fel a szekérra az összes szénát a tanyájukon, utána felhozott a pincéjükből és megivott egy egész üveg bort, aztán este felült a vadabbik lóra, és nyereg nélkül nyargalt haza, át a fenyvesen, alatta porzott a fűtca, olyan volt, mintha táltoson ülne ... – Drum bun! – csúszt ki a száján váratlanul, maga sem értette, miért. – Drum bun? – kérdezett vissza a lány felvidulva, pattogósan ejtve a szavakat. – Ez tetszik. Mit jelent az, hogy drum bun? – érdeklődött kíváncsian. – Jó utat! – válaszolta Kicsiberci. Érezte, hogy a lány ennél sokkal mulatságosabbra gondolt, de nem keresgélt tovább, hanem némán nézett tovább előre, lefelé a sárba.